

ŠÉFOVÉ SI LETOS VĚŘÍ

MEZIROČNĚ PESIMISTIČTĚJŠÍ OČEKÁVÁNÍ OHLEDNĚ VÝVOJE ČESKÉ EKONOMIKY, ALE VELKÁ DŮVĚRA VE VLASTNÍ PODNIKY. TAK ČEŠTÍ ŠÉFOVÉ NAHLÍŽEJÍ NA LETOŠNÍ ROK. VYPLÝVÁ TO Z PRŮZKUMU PWC CEO SURVEY 2020, JEHOŽ PARTNEREM JE FORBES. „JE ASI ROZUMNÉ PRO LETOŠEK OČEKÁVAT MÍRNÉ ZPOMALENÍ. NA RECESI ALE NESÁZÍM, ALESPŮŇ POKUD NEPŘIJDE DO EKONOMIKY NĚJAKÝ VELKÝ IMPULZ ZVENČÍ,“ KOMENTOVAL VÝSLEDKY VELKÉHO SROVNÁNÍ, KTERÉ LETOS V ČESKU PROBĚHLO UŽ POJEDENÁCTÉ, ŘÍDÍCÍ PARTNER PWC JIŘÍ MOSER.

JAROSLAV MAŠEK, FOTO: MICHAEL TOMEŠ

137

PWC • CEO SURVEY 2020

Proč jsou letos šéfové více pesimističtí? Vidím dva základní důvody. Ke konci loňska, kdy jsme se jich ptali, to vypadalo špatně s Německem. Očekávalo se, že klesne do mírné recese, a byť nakonec zatáčku vybralo, ovlivnilo to náladu na trhu. Druhá věc je dlouhodobost aktuálního růstu. Šéfové, stejně jako ostatní lidé, se prostě ptají, kdy už ten pokles přijde. Konjunktura se jim zdá nezvykle dlouhá. Taková Austrálie už nezažila recesi téměř 30 let.

Samozřejmě. A takové Japonsko zase stagnuje desítky let a také funguje dobře. Je ale fakt, že je asi rozumné pro letošek očekávat mírné zpomalení. Na recesi ale nesázím, alespoň pokud nepříjde do ekonomiky nějaký velký impulz zvenčí ve stylu například vyhrčené obchodní války USA versus Čína.

Naproti tomu ředitelé čekají, že jejich firmy porostou. Jak chápat ten rozdíl mezi očekáváním klesající ekonomiky a růstu vlastního byznysu?

Je to rozdíl mezi očekáváním a realitou. Šéfové vnímají hrozby zvenčí, ale sami na sobě pokles zatím necítí, takže si věří i do budoucna. A samozřejmě málokterý ředitel si připustí, že by jeho firma také mohla jít dolů, i když odpovídá anonymně.

Čeští CEOs se letos hodně obávají růstu daní. Mají k tomu reálný důvod?

Daně, nestabilní podnikatelské prostředí a regulatoř, to jsou věci, které se v našem průzkumu často vracely. A samozřejmě tomu aktuálně nahrávají prohlášení vlády o růstu výdajů, které bude třeba nějak financovat, a také zaobírání se různými sektorovými daněmi. Ať už jde o bankovní, digitální služby, nebo třeba telekomunikace. To klidu nepřidá. Navíc se v Česku daně mění velmi často a byznys je na to už alergický.

Velký rozdíl mezi českými a světovými šéfy z vašeho globálního průzkumu je v přístupu ke kybernetickým hrozbám. Ti čeští si z nich příliš vrásky nedělají. Mají tak bezpečné firmy, nebo tomu prostě nerozumějí?

Spíše to vypadá, že to v Česku opravdu ještě není téma a rizika se tady podceňují. Byť už se ukázaly první velké negativní příklady jako OKD nebo benešovská nemocnice, které přístup ostatních snad změní. Kybernetické útoky a hrozby jsou reálná věc a mohou se dotknout každého.

Jak do zabezpečení investujete v PwC?

Opravdu hodně. Řešíme nejen zabezpečení vlastního fungování, ale také ochranu citlivých dat klientů. Takže to je naprostá priorita. Před několika lety došlo k posílení a přeskupení týmů pro interní kyberbezpečnost a teď se o ni na globální úrovni stará tým o 2200 lidech. Celý svět se koordinuje ze tří lokací, z nichž jedna je u nás v Praze. Klasický nářek šéfů je nad složitostí nabírání lidí a růstem mezd. Bude to letos pro firmy snazší?

Je to strukturální problém celé české ekonomiky. Máme extrémně nízkou nezaměstnanost, a v oblasti výrobních podniků navíc působí hodně agenturních pracovníků. Na druhou stranu stále máme nižší produktivitu než západní firmy. Z toho vyplývá, že pokud nepříjde razantní krize, nečekám nějaký velký nárůst nezaměstnanosti, možná jen propouštění dočasných pracovníků a nižší tlak na růst mezd. Je ale otázkou, zda bychom se neměli spíše zaměřit na vyšší přidanou hodnotu, automatizaci a zaměstnávání co nejvíce kvalifikované síly. Byť je teď například na trhu cítit nedostatek absolventů vysokých škol, protože v 90. letech byla nižší porodnost.

V investicích do rozvoje lidí ale české firmy oproti světu také zaostávají. Jen devět procent má jasně definováno, co přesně se chystají zlepšit.

Je co dohánět. Ale pokud chtějí mít lepší výkony a vyšší produktivitu, je to zásadní. V kombinaci s automatizací, nebo jak se dnes říká umělou inteligencí. A je to trend i v PwC. Auditori dělají analýzy a rozhodují konkrétní postupy, ale přípravu dat například z faktur zpracují roboti. Postupně to prostupuje všemi firemními systémy. Zvyšování kvalifikace stávajících lidí má logiku i proto, že nabrání nových zaměstnanců je velmi drahé. Podle našich statistik je nový pracovník schopen navázat na práci nahrazeného člověka až po vynaložení ekvivalentu šesti- až osmnáctiměsíčního platu v závislosti na tom, jak je daná pozice vysoko.

Jak často pijete alkohol? To byla jedna z otázek Forbesu zařazených do průzkumu. V zemi s opravdu velkou spotřebou nám přijde relevantní, navíc u stresových nejvyšších firemních pozic.

Vino piju často, žádné zapírání. (smích) Tříkrát týdně to bude určitě. Myslím, že pomáhá tříbit myšlenky i v nejvyšším byznysu.

CO ČEKAJÍ ŘEDITELÉ

138

PWC • CEO SURVEY 2020

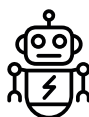
73%

SOUHLASÍ S TÍM, ŽE SOUČASNÉ
FUNGOVÁNÍ EKONOMIKY
ZPŮSOBUJE GLOBÁLNÍ
OTEPLOVÁNÍ.

ČEKÁ RŮST VÝNOSŮ SVÉ FIRMY.
ČEŠI JSOU VÝRAZNĚ OPTIMISTIČTĚJŠÍ
NEŽ SVĚTOVÍ ŠÉFOVÉ.

80%

11%

ŘEDITELŮ CHCE LETOS
DESETINU SVÝCH
ZAMĚSTNANCŮ
NAHRADIT ROBOTY.

65%

ČESKÝCH ŠÉFŮ
SE BOJÍ RŮSTU DANÍ.

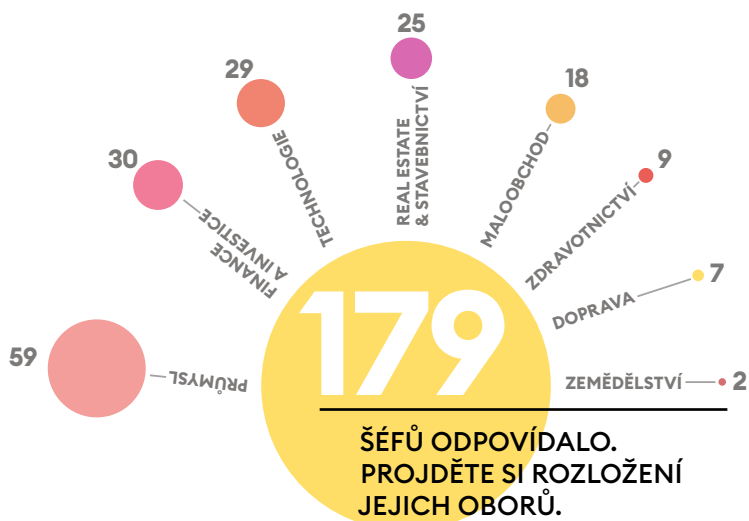
45%

SI MYSLÍ, ŽE LETOS EKONOMIKA
POROSTE.

73%

ZAHRANIČNÍCH ŠÉFŮ
ČEKÁ RŮST RIZIK NA SÍTI.

VÝHLED EKONOMIKY

Šéfové jsou k vývoji českého HDP výrazně skeptičtější než loni. Pouze 45 procent z nich si myslí, že ekonomika letos poroste. Zároveň se téměř zdvojnásobil podíl těch, kteří čekají pokles. Pokud jde ale o jejich firmy, jsou velmi optimističtí.

JAKÝ OČEKÁVÁTE VÝVOJ ČESKÉ EKONOMIKY V LETOŠNÍM ROCE?

2019	RŮST 52 %	BEZE ZMĚNY 31 %	POKLES 17 %
2020	RŮST 45 %	BEZE ZMĚNY 25 %	POKLES 30 %

OLGA CILEČKOVÁ
PARTNERKA PWC

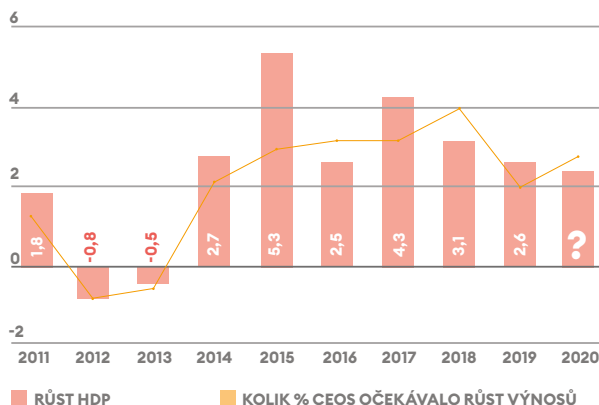
Skeptický přístup k růstu české ekonomiky v kombinaci s vysokým sebevědomím ohledně vlastní firmy nemusí být paradox. I když někteří ředitelé už zaznamenali pokles potvrzených objednávek, zároveň se často na ochlazení svým způsobem „těší“, a navíc věří, že právě jejich firma je dobře připravena. Očekávají totiž třeba, že se uvolní současný tlak na potřebu dalších a dalších zaměstnanců a na zvyšování mezd. Zároveň některé firmy v uplynulých letech v obavě z příštího posílení koruny podnikly kroky ke zvýšení svých marží. Ať už snížením vlastních nákladů, nebo zvýšením cen v eurech. Nyní tak zkrátka cítí, nebo možná spíše věří, že jejich firmu ani nepříznivé vnější podmínky neohrozí. Zároveň je zajímavé, že jsou čeští ředitelé v očekáváních vlastních výsledků výrazně pozitivnější než respondenti globálního průzkumu. To může souviset s tím, že opravdových krizí jsme si za 30 let zdejšího podnikání ještě neprožili tolik, a tak si jejich příchod do jisté míry nepřipouštíme.

OČEKÁVÁTE RŮST VÝNOSŮ VAŠÍ SPOLEČNOSTI V ROCE 2020?

ROZHODNĚ OČEKÁVÁM	29 %
SPÍŠE OČEKÁVÁM	51 %
SPÍŠE NEOČEKÁVÁM	18 %
ROZHODNĚ NEOČEKÁVÁM	2 %

NÁLADA VS. RŮST

Ukazatel – očekávání růstu výnosů vlastní firmy – se historicky v průzkumu osvědčil jako údaj, který dokázal předpovídat dynamiku celé české ekonomiky (viz graf). V letech, kdy více ředitelů čekalo růst svých výnosů, nakonec rostlo i HDP. Z tohoto pohledu by tedy ani rok 2020 nemusel být vůbec špatný.

JAKÝ OČEKÁVÁTE VÝVOJ GLOBÁLNÍ EKONOMIKY V ROCE 2020?

ČEŠTÍ RESPONDENTI	RŮST 26 %	BEZE ZMĚNY 35 %	POKLES 39 %
GLOBÁLNÍ RESPONDENTI	RŮST 22 %	BEZE ZMĚNY 24 %	POKLES 54 %

2009

ŠÉFOVÉ ZE SVĚTOVÉHO PRŮZKUMU PWC JSOU NEJPESIMISTIČTĚJŠÍ K VÝVOJI HDP ZA POSLEDNÍCH 11 LET.

Forbes
ANKETA

32

OBLÍBENÝ CITÁT?

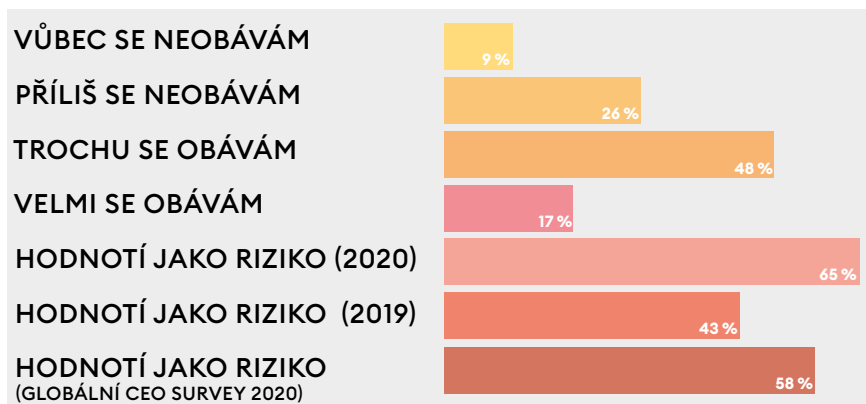
„NEEXISTUJÍ ŽÁDNÁ TAJEMSTVÍ ÚSPĚCHU. JE TO VÝSLEDEK PŘÍPRAVY, TVRDÉ PRÁCE A UČENÍ SE ZE SELHÁNÍ.“

COLIN POWELL
– S TÍM SOUHLASÍ 32 PROCENT ŠÉFŮ.

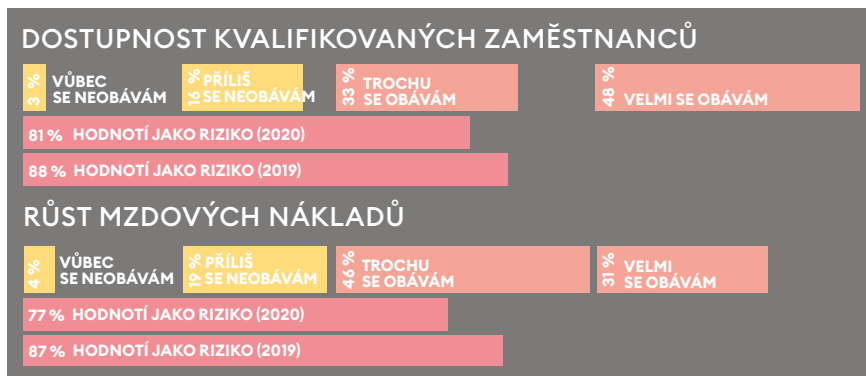
LIDÉ A PENÍZE

Významnou hrozbu podle průzkumu pro české ředitele, přesněji pro jejich firmy, představuje v tomto roce rostoucí daňové a odvodové zatížení. Obává se ho (součet odpovědí „Trochu se obávám“ a „Velmi se obávám“) 65 procent respondentů. Loni to přitom bylo jen 43 procent.

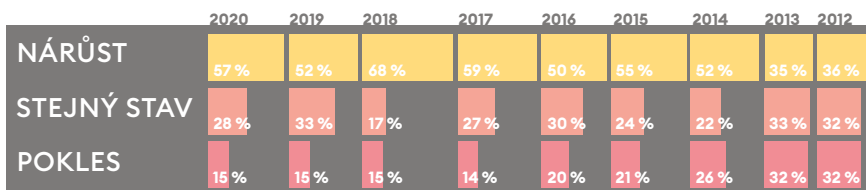
OBÁVÁTE SE V HORIZONTU NÁSLEDUJÍCÍCH 12 MĚSÍCŮ ROSTOUcíHO DAŇOVÉHO A ODVODOVÉHO ZATÍŽENÍ?

MÁTE DOST KVALIFIKOVANÝCH LIDÍ A BUDETE JIM PŘIDÁVAT PENÍZE? JE TO PRO VÁS VÝZNAMNÉ RIZIKO?

JAK SE BUDE MĚNIT POČET VAŠICH ZAMĚSTNANCŮ?

NAŠE FIRMA AKTIVNĚ ŘEŠÍ PERSONALISTIKU A VÍ, JAKÉ PROFESE BUDE POTŘEBOVAT V PŘÍŠTÍCH PĚTI LETECH.

DAVID BORKOVEC
PARTNER PWC

Domnívám se, že zvýšené obavy z rostoucí daňové zátěže jsou výsledkem změn v daňové oblasti, které česká vláda provedla v průběhu roku 2019. Mnohé z těchto změn byly zaměřené čistě na posílení příjmové stránky státního rozpočtu. Příkladem může být zvýšení spotřebních daní na tabák a alkohol, zvýšení daně z hazardu nebo zavedení digitální daně s nejvyšší sazbou v Evropě. Kvůli krokům vlády zejména v sociální oblasti lze očekávat, že mandatorní výdaje státního rozpočtu v následujících letech dále porostou. Je tedy jasné, že tyto výdaje bude nutné nějak financovat – a příjmy z daní a sociálního pojištění jsou tím nejpravděpodobnějším zdrojem. Za úplně největší rizika šéfových firem označují faktory spojené s pracovním trhem. Konkrétně dostupnost kvalifikovaných zaměstnanců (obává se celkem 81 procent) a růst mzdových nákladů (77 procent). Obou těchto rizik se ale čeští CEOs obávají méně než loni.

JAKÉ KROKY USKUTEČNILA VAŠE SPOLEČNOST V NÁSLEDUJÍCÍCH OBLASTECH, KTERÉ SE TÝKAJÍ ZVÝŠOVÁNÍ KVALIFIKACE A DOVEDNOSTÍ ZAMĚSTNANCŮ, TAKZVANÉHO UPSKILLINGU?

DEFINOVÁNÍ DOVEDNOSTÍ NAŠICH ZAMĚSTNANCŮ, KTERÉ JSOU POTŘEBNÉ PRO RŮST NAŠÍ SPOLEČNOSTI

ZAVEDENÍ PROGRAMU ZVÝŠOVÁNÍ KVALIFIKACE, KTERÝ ROZVÍJÍ MIX MĚKKÝCH, TECHNICKÝCH A DIGITÁLNÍCH SCHOPNOSTÍ

BEZPEČNOST NA SÍTI

Panuje velký rozpor mezi tím, kolik generálních ředitelů vidí v kyberbezpečnosti riziko ve světě (73 procent) a kolik v Česku (pouze 36 procent). Sebevědomí (v době, kdy kyberútok vyřadil z provozu benešovskou nemocnici nebo OKD) českým šéfům vsutku nechybí.

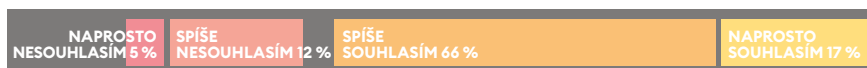
OBÁVÁTE SE KYBERNETICKÝCH HROZEB PRO SVOU FIRMU?

ČEŠTÍ CEOS

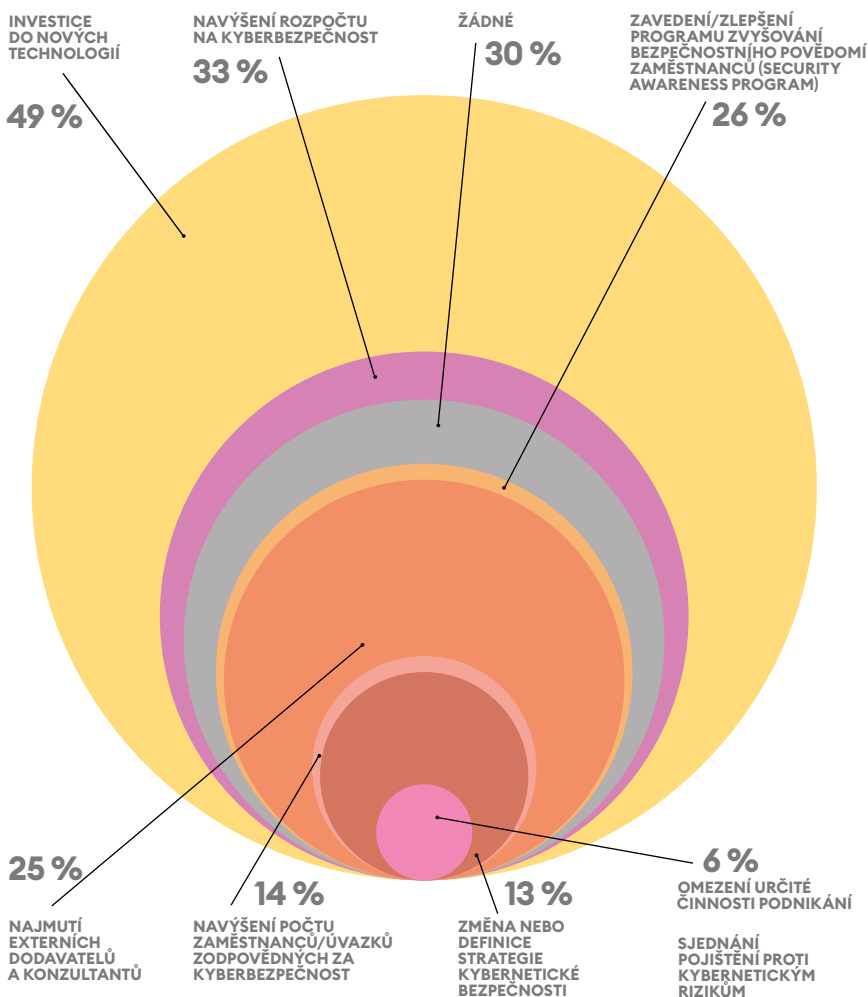

73 %
GLOBÁLNÍCH CEOS
HODNOTÍ
KYBERBEZPEČNOST
JAKO HROZBU.

NAŠE SPOLEČNOST JE ODOLNÁ VŮČI KYBERNETICKÝM HROZBÁM, DOKÁŽE ODOLAT KYBERNETICKÝM ÚTOKŮM A RYCHLE SE ZOTAVÍ.

JAKÉ DŮSLEDKY MĚLY KYBERNETICKÉ ÚTOKY A RIZIKA PRO VAŠI SPOLEČNOST V POSLEDNÍCH DVOU LETECH? (MOŽNO VÍCE ODPOVĚDÍ)

TOMÁŠ KUČA
PARTNER PWC

Osobně si myslím, že i přes pomalu rostoucí povědomí o případných následcích kybernetického útoku na firmu je toto riziko u nás stále hluboce podceňováno. Je až zarážející, že i přes medializaci některých historických útoků v ČR a rostoucí zájem generálních ředitelů o toto téma se u některých našich klientů stále setkáváme s přístupem „nám se to stát nemůže“ anebo „až začne hořet, budeme hasit“. Tyto firmy si ale málokdy uvědomují, že toto „hasení“ je potom může stát klidně i desetkrát více než prevence a nastavení efektivních obranných mechanismů. Povědomí nejen generálních ředitelů, ale i dalších členů managementu je v ČR stále nízké. A proto je toto téma raději odsouváno.

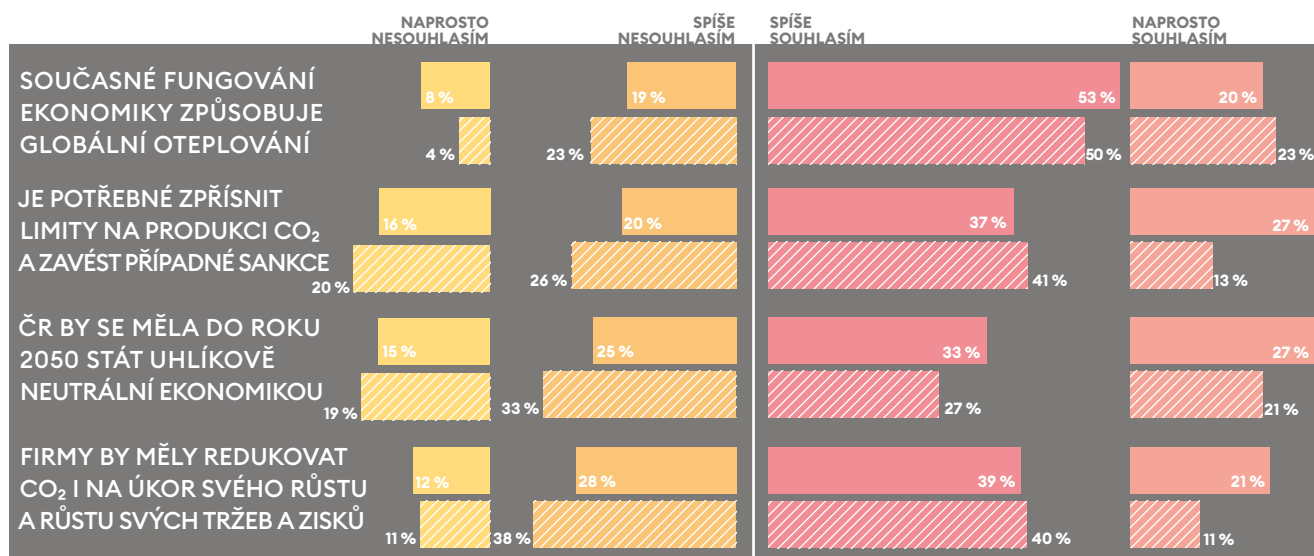
Forbes
ANKETA
28

KOLIK DÁVÁTE ROČNĚ NA FILANTROPII?
TOLIK PROCENT ŠÉFŮ POSÍLÁ NA DOBROČINNÉ ÚČELY 11 AŽ 50 TISÍC KORUN. ČTVRTINA Z NICH DÁVÁ JEN DO PĚTI TISÍC, PĚT PROCENT VÍCE NEŽ JEDEN MILION KORUN.

KLIMATICKÉ ZMĚNY

Ačkoli jsou firmy a průmysl často označovány za ty, kdo svým lobbyingem brzdí opatření na ochranu klimatu, čeští šéfové v dotazníku odpovídali poměrně „zeleně“. Nadpoloviční většina z nich dokonce souhlasí i s postupy, které by byznys různým způsobem bolely.

JAK VNÍMÁTE KLIMATICKÉ ZMĚNY A CO VŠECHNO BY KVŮLI NIM MĚL ČESKÝ BYZNYS PODSTOUPIT? S ČÍM SOUHLASÍTE A CO JE VÁM CIZÍ?

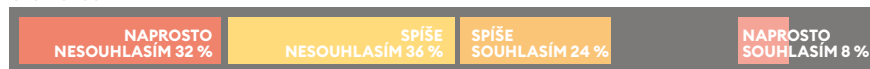
VŠICHNI DOTÁZANÍ

POUZE PRŮMYSLUVÉ PODNIKY

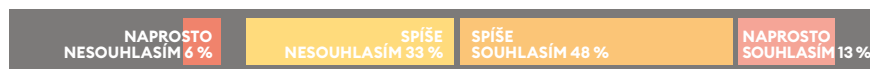
NAŠE SPOLEČNOST VIDÍ POTENCIÁLNÍ FYZICKÁ RIZIKA (TŘEBA ŠKODY NA INFRASTRUKTUŘE) ZPŮSOBENÁ ZMĚNAMI KLIMATU.

Ve srovnání s globálním průzkumem mezi CEOs si ti čeští příliš nepřipouštějí rizika pro svůj byznys spojená s vlivem klimatických změn. To může souviset s tím, že Česko je země ležící ve vnitrozemí mírného pásu, kde se klimatické změny neprojeví tak razantně jako nyní například v Austrálii trpící požáry nebo v pobřežních zemích ohrožených vzestupem mořské hladiny. Potenciálními riziky klimatických změn pro svou firmu se nezabývá 68 procent českých šéfů, kdežto jen 39 procent světových šéfů.

ČEŠTÍ CEOS

GLOBÁLNÍ CEOS

Forbes
ANKETA

55

CO VÁS BAVÍ NA BYZNYSU?
TOLIK PROCENT DOTÁZANÝCH ŠÉFŮ DĚLÁ BYZNYSY PROTO, ABY MOHLI OVLIVŇOVAT VĚCI. DRUHOU NEJPOČETNĚJŠÍ ODPOVĚDÍ (51 PROCENT) BYLO ZLEPŠOVÁNÍ FIRMY A JEJÍHO OKOLÍ. VYDĚLÁVÁNÍ PENĚZ ZÍSKALO 13 PROCENT.

JIŘÍ ZOUHAR

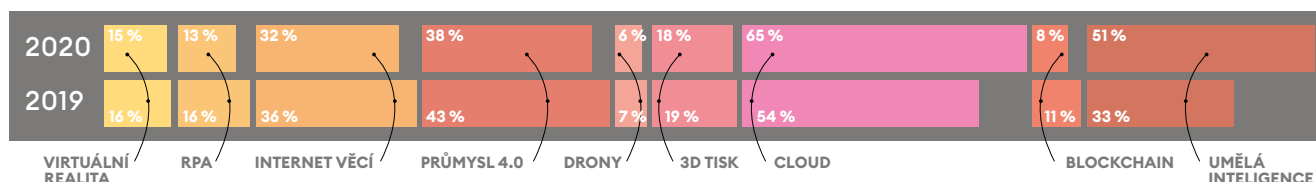
PARTNER PWC

Studie dopadů a rizik souvisejících se změnou klimatu by měly být povinnou četbou pro všechny CEOs. Nejde jen o důležitou společenskou roli firem a jejich lídrů v řešení klimatických otázek, ale i o porozumění dopadům klimatických změn a jejich zohlednění v obchodní strategii firem, protože klimatické změny určitě změní i poptávku po různém zboží a službách. I proto bylo klima hlavním tématem letošního fóra v Davosu. Tam se mimo jiné řešila i další důležitá věc, kterou čeští lídři zatím podceňují – nutnost cíleně přeškolení zaměstnanců na moderní technologie neboli digitální upskilling. Jsem přesvědčen, že zvyšující se rychlost a rozsah změn okolního prostředí si jistě brzy vynutí pozornost všech firem, které budou chtít být úspěšné.

NOVÉ TECHNOLOGIE

Z aktuálních technologií věří čeští CEOs nejvíc cloudu a umělé inteligenci. To se projevuje jak v tom, kolik firem už alespoň částečně zavedlo cloud (69 procent) nebo AI (27 procent), tak v tom, kolik firem se na to chystá v následujících třech až pěti letech.

KTERÉ Z UVEDENÝCH TECHNOLOGIÍ POVAŽUJETE ZA NEJVÝZNAMNĚJŠÍ PRO VAŠI SPOLEČNOST V NÁSLEDUJÍCÍCH TŘECH AŽ PĚTI LETECH? CLOUD VÍTĚZÍ.

JAK JSTE SPOKOJENÍ S CLOUDEM? KTERÉ Z NÍŽE UVEDENÝCH VÝHOD JSTE OČEKÁVALI OD ZAVEDENÍ TECHNOLOGIE CLOUDU A KTERÉ VÝHODY REÁLNĚ PŘINESL? JE TO MALÉ ZKLAMÁNÍ.

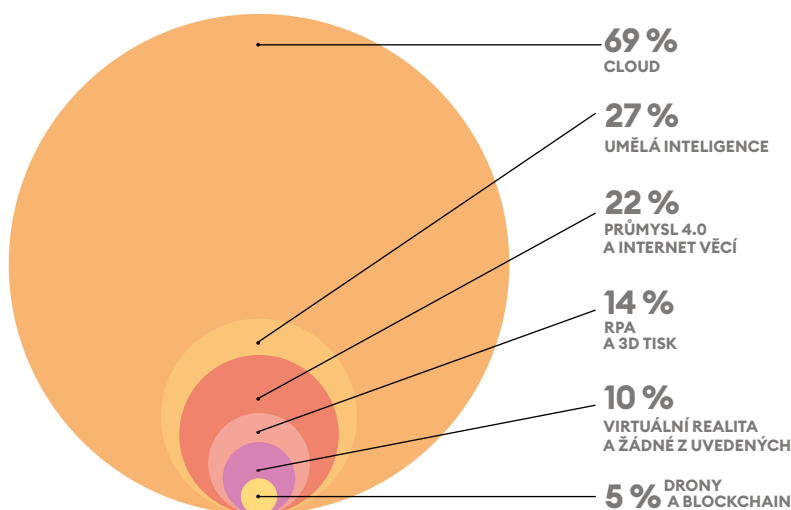
	SNÍŽENÍ NÁKLADŮ	ZVÝŠENÍ EFEKTIVITY PROCESŮ	ZLEPŠENÍ KVALITY SLUŽEB/DAT	ZLEPŠENÍ COMPLIANCE	ZVÝŠENÍ BEZPEČNOSTI	ZVÝŠENÍ FLEXIBILITY	SNÍŽENÍ ADMINISTRATIVY
OČEKÁVÁNÍ	93 %	83 %	89 %	82 %	82 %	85 %	88 %
VÝSLEDEK	68 %	76 %	70 %	68 %	82 %	84 %	67 %

PETR LOŽEK
PARTNER PWC

Ukazuje se, že technologie, jako je cloud a umělá inteligence (nebo spíše pokročilá analytika), již dostatečně vypsely, klienti porozuměli jejich možnostem a přínosům a nacházejí pro ně praktické využití ve svém podnikání. S přibývajícím zkušenostmi se zaváděním cloudu klienti zreálnili svá očekávání a místo původně hlavního důrazu na snižování nákladů začali oceňovat zejména výhody ve zvýšení flexibility a bezpečnosti. U řady ostatních technologií je patrné určité vyprchávání prvotního nadšení z technologických inovací, které však není v plné míře následováno ekonomicky efektivními příklady jejich využití. V tomto ohledu k asi největšímu rozčarování došlo u technologie blockchainu.

KTERÉ Z NÍŽE UVEDENÝCH TECHNOLOGIÍ JSTE JIŽ VE VAŠÍ SPOLEČNOSTI ALESPŇ ČÁSTEČNĚ IMPLEMENTOVALI?

Forbes
ANKETA

38

JAK ČASTO PIJETE ALKOHOL?

TOLIK PROCENT ŠÉFŮ PIJE ALKOHOL MINIMÁLNĚ TŘÍKRÁT TÝDNĚ, 12 PROCENT DENNĚ. ABSTINENTŮ JE V ALKOHOLOVÉM ČESKU MEZI ŠÉFY SEDM PROCENT.